

V Bruselu dne 23.11.2017
COM(2017) 718 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Sdělení o posílení evropských energetických sítí

1. Úvod

Sdělení Komise nazvané „Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu“ poskytlo nový impulz k dosažení energetické bezpečnosti, udržitelnosti a konkurenceschopnosti.

V celosvětovém měřítku udává Evropa i nadále tempo vzhledem ke svému ambicióznímu podílu na plnění Pařížské dohody i v oblasti provádění energetické transformace v praxi, jak je to popsáno ve Třetí zprávě o stavu energetické unie¹. **Vzájemně propojená evropská energetická síť bude napomáhat dosažení konečných cílů energetické unie, jimiž je zajištění cenově dostupné, bezpečné a udržitelné energie všem Evropanům.**

Základem této energetické transformace bude elektrická soustava, která bude v roce 2030 přibližně z poloviny zásobována z obnovitelných zdrojů a do roku 2050 bude zcela dekarbonizována. To s sebou přináší velmi důležité výzvy v oblasti přizpůsobení našich právních předpisů a infrastruktury a uvolnění nezbytných investic.

Jak zdůraznilo několik zasedání Evropské rady a vedoucí představitelé států a vlád, naposledy prezident Macron na konferenci COP23, **pro úspěšné provedení energetické transformace jsou nezbytné dobře propojené a integrované transevropské sítě.** Komise se touto potřebou zabývala ve svém sdělení² „Dosažení cíle 10% propojení elektrických sítí“.

Nejpokročilejším právním rámcem pro přechod na čistou energii a umožnění investic do čisté energie za účelem tvorby pracovních míst a hospodářského růstu je balíček Čistá energie pro všechny Evropany, který byl přijat koncem loňského roku. **Stejným směrem a stejnou rychlostí by se měla rozvíjet i evropská infrastruktura sítí, aby tuto energetickou transformaci plně podpořila.** To vše ještě nabývá na významu vzhledem k tomu, že stále vzrůstající podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů bude vyžadovat větší přeshraniční výměnu pro zachování stability sítě. V této souvislosti může posílení regionální spolupráce mezi členskými státy vést k větší optimalizaci nasazení obnovitelných zdrojů a síťové infrastruktury.

Pro energetickou bezpečnost dodávek je rovněž důležité propojení elektrických a plynárenských sítí. Dobře integrované sítě jsou nejen nejlepší zárukou vyrovnání případného selhání největší infrastruktury v kterémkoli členském státě, ale přinášejí rovněž více možností v oblasti nabídky a tím i konkurenceschopnější ceny na vnitrostátních trzích. Současně musí **Evropa postavit do středu zájmu energetického systému spotřebitele,** čehož může dosáhnout například posilováním a zdokonalováním distribučních sítí.

Navíc je nutno sítě EU modernizovat tak, aby umožňovaly přeměnu energie a podporovaly a využívaly rychlou digitalizaci ekonomiky. Inovace a inteligentní technologie v sítích na všech úrovních mají zásadní význam z hlediska využívání řízení na straně poptávky a dalších služeb inteligentních sítí. Takové technologie posilují spotřebitele a pomáhají zvyšovat konkurenceschopnost průmyslu EU.

¹ COM(2017) 688.

² COM(2015) 82.

Dle odhadu budou **do roku 2030 zapotřebí investice do modernizace a rozšíření evropských energetických sítí ve výši přibližně 180 miliard EUR**. Tyto investice by vedly k ročním úsporám ve výši 40–70 mld. EUR³ v oblasti nákladů na výrobu elektrické energie, které nebudou muset být vynaloženy, a ke konkurenceschopnějším velkoobchodním cenám plynu, což pomůže udržet náklady na energetickou transformaci pod kontrolou a tím posílit konkurenceschopnost Unie.

Toto sdělení hodnotí pokrok dosažený v oblasti integrace a modernizace evropských energetických sítí na úrovni přenosu prostřednictvím naší politiky transevropské energetické sítě a nastiňuje další postup při zajišťování plného zapojení infrastruktury do plnění našich cílů politiky v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 i v následujících letech. Hodnotí rovněž pokrok směrem k dosažení cíle 10% propojenosti a usiluje o dosažení cíle na rok 2030 schváleného Evropskou radou.

2. Politika transevropských energetických sítí (TEN-E) jako základ energetické unie

Investice nezbytné k dosažení plně evropské energetické soustavy, která propojuje všechny členské státy a chrání je před náhlými přerušeními dodávek, byly a i nadále jsou vysoké⁴. S cílem zajistit včasnou realizaci těchto investic a budování potřebných infrastruktur přijala Evropská unie v roce 2013 nařízení⁵ o hlavních směrech pro transevropské energetické sítě. To bylo doprovázeno Nástrojem pro propojení Evropy⁶, který byl vytvořen za účelem finanční podpory rozvoje transevropských energetických, dopravních a telekomunikačních sítí.

2.1 Politika transevropské energetické sítě zaměřená na evropské priority a urychlení investic

Rámec politiky transevropské energetické sítě umožňuje od roku 2013 cílený přístup k identifikaci a podpoře realizace projektů, které mají zásadní význam pro dobře propojené sítě napříč členskými státy a pro vnitřní trh s energií. Je založen na objektivním procesu výběru podporujícím začlenění, který upřednostňuje ty nejpotřebnější projekty infrastruktury.

Úspěch tohoto přístupu se již začíná projevovat. Do konce roku 2018 bylo dokončeno nebo bude fungovat přibližně 30 projektů společného zájmu v oblasti energetické infrastruktury (dále jen „projekty společného zájmu“). Dalších 47 z celkového počtu 173 důležitých projektů má být dokončeno kolem roku 2020. Celou řadu projektů společného zájmu se však dosud naplnit nepodařilo: jedná se o oblast elektroenergetické a plynárenské infrastruktury; přibližně u poloviny projektů pak dochází ke zpožděním zpravidla během procesu povolování nebo k

³ Studie o přínosech integrovaného evropského trhu s energií, 2013, Booz & co, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130902_energy_integration_benefits.pdf.

⁴ Viz poznámka pod čarou 3.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 347/2013 ze dne 17. dubna 2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě (Úř. věst. L 115, 25.4.2013, s. 39).RD-

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1316/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se vytváří Nástroj pro propojení Evropy, mění nařízení (EU) č. 913/2010 a zrušují nařízení (ES) č. 680/2007 a (ES) č. 67/2010 (Úř. věst. L 348, 20.12.2013, s. 129).

jejich odložení⁷, často z důvodu nejistoty související s obchodní životaschopností nebo budoucí poptávkou.

Tabulka č. 1: Přehled projektů společného zájmu podle odvětví

Projekty společného zájmu z 1. a 2. seznamu, které mají být dokončeny* v letech 2013–2018					
Elektřina	Inteligentní síť	Plyn	Ropa	CCS	Celkem
22	0	8	0	–	30
Projekty společného zájmu uvedené na 3. seznamu					
Elektřina	Inteligentní síť	Plyn	Ropa	CCS	Celkem
106	4	53	6	4	173
Projekty společného zájmu ze 3. seznamu, které mají být dle předpokladu dokončeny* do roku 2020					
Elektřina	Inteligentní síť	Plyn	Ropa	CCS	Celkem
31	0	14	2	0	47

**Projekty, které mají být dokončeny, zahrnují projekty, jimž má být buď již brzy uděleno povolení, nebo jsou již rozpracovány, a jejichž dokončení do konce stanoveného období je reálné.*

Finanční podpora Unie v rámci Nástroje pro propojení Evropy představuje významný faktor při provádění některých projektů společného zájmu v oblasti elektřiny a zemního plynu zásadního významu, které mají významný sociálně ekonomický přínos na regionální úrovni, avšak náklady na ně by nemohl nést jen samotný trh. Tento program je důležitým faktorem stimulačím mobilizaci soukromých investic. Celkově bylo vybráno 93 opatření odpovídajících provádění 74 projektů společného zájmu, která získají granty na práce a studie v celkové hodnotě 1,6 miliardy EUR (z celkového energetického rozpočtu Nástroje pro propojení Evropy ve výši 5,35 miliardy EUR).

Podporu systémů pro inteligentní skladování a přepravu energie poskytují rovněž fondy soudržnosti EU, zejména Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). V současné době naplánovalo šest členských států⁸ vynaložit na období 2014–2020 přibližně 2 miliardy EUR, přičemž jedna čtvrtina je přímo určena na projekty společného zájmu.

Evropský fond pro strategické investice (EFSI), v němž má v současnosti nejvyšší podíl odvětví energetiky, mobilizoval dodatečné investice do projektů v oblasti energetické infrastruktury, obnovitelné energie a energetické účinnosti včetně projektů společného zájmu spolufinancovaných Nástrojem pro propojení Evropy. Bylo schváleno financování prvních tří projektů společného zájmu z fondu EFSI v celkové výši 420 milionů EUR, což znamenalo mobilizaci investic v celkové výši přesahující 2 miliardy EUR. Případ koridoru pro přepravu plynu Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Rakousko (BRUA), který získal podporu z Nástroje pro propojení Evropy ve výši 179 milionů EUR na stavební práce a následně přístup k financování z fondu EFSI ve výši 100 milionů EUR, ilustruje potenciál Nástroje pro

⁷ Consolidated Report on progress of electricity and gas projects of Common Interest for the year 2016 (Konsolidovaná zpráva o pokroku dosaženém při provádění projektů obecného zájmu v oblasti elektřiny a zemního plynu za rok 2016).

⁸ Bulharsko, Česká republika, Řecko, Litva, Polsko a Rumunsko.

propojení Evropy využít pákového efektu pro uvolnění soukromých investic do energetické infrastruktury. 14 projektů společného zájmu v oblasti energetiky navíc získalo úvěry od EIB, což svědčí o tom, že granty Nástroje pro propojení Evropy mohou hrát roli stimulátoru a přilákat investory. Granty Nástroje pro propojení Evropy na studie jsou navíc i nadále důležitým katalyzátorem, který pomůže projektům překlenout počáteční rizikovější fáze.

Kromě finanční podpory bylo provádění projektů společného zájmu urychleno rovněž díky regulační podpoře a omezení administrativní zátěže. Jak vyplývá z uvedeného hodnocení⁹, vedlo nařízení TEN-E k urychlenému postupu při udělování povolení, a schvalování projektů je nyní jednodušší a rychlejší. Regulační opatření začala rovněž přispívat k urychlenému provádění významných projektů společného zájmu. Až dosud využilo rozhodnutí o přeshraničním rozdělení nákladů 18 plynárenských a 6 elektroenergetických projektů společného zájmu, a u tří projektů byla investiční rozhodnutí vydána vnitrostátními regulačními orgány. Potenciálu nařízení TEN-E však dosud není využíváno na maximum. **Je třeba dále posílit uplatňování pravidel TEN-E na vnitrostátní úrovni s cílem zajistit včasné provádění projektů společného zájmu**

Výše uvedený soubor nástrojů zavedený nařízením TEN-E se ukázal jako užitečný při překonávání finančních a regulačních překážek u celé řady projektů. Přesto je třeba věnovat ještě více pozornosti některým složitějším výzvám v oblasti infrastruktury. Komise v roce 2015¹⁰ navrhla strukturovanější formu regionální spolupráce, a to i na politické úrovni, s cílem sladit zaměření všech zúčastněných členských států a zúčastněných stran na provádění klíčových projektů.

2.2 Prohloubení regionální spolupráce – klíčová úloha skupin na vysoké úrovni

Komise proto zřídila čtyři regionální skupiny na vysoké úrovni, kterým se v krátkém čase podařilo urychlit rozvoj infrastruktury v konkrétních evropských regionech čelících specifickým výzvám. Tyto skupiny na vysoké úrovni přispěly zejména ke stanovení priority klíčových projektů společného zájmu v daném regionu. Klíčový stimulátor představovala politická a finanční podpora Komise.

Na základě dobrých výsledků byla rozšířena působnost některých skupin na vysoké úrovni tak, aby zahrnovala i širší aspekty energetické politiky, zejména trhy s energií, výrobu energie z obnovitelných zdrojů a energetickou účinnost. Skupiny na vysoké úrovni by mohly hrát určitou roli i v regionální spolupráci v rámci přípravy vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu, která je plánována v návrhu nařízení o správě energetické unie¹¹.

2.2.1 BEMIP – plán integrace baltského trhu s energií

⁹ Příloha pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného k nařízení Komise v přenesené pravomoci (C(2017) 7834).

¹⁰ COM(2015) 82 final, 25. 2.2015. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2015%3A82%3AFIN>.

¹¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o správě energetické unie (COM(2016) 759 ze dne 23.2.2017).

Dlouholetá regionální spolupráce v rámci plánu propojení baltského trhu s energií (BEMIP) významně přispěla k rychlému dokončení klíčových propojení elektroenergetických soustav včetně propojení Nordbalt (Litva – Švédsko; 700 MW) a „Litpol Link“ (Litva – Polsko; 500 MW). **Tato propojení účinně ukončila energetickou izolaci pobaltských států a propojila je se zbytkem Evropy.**

Klíčovou politickou prioritou i nadále zůstává synchronizace elektroenergetické sítě tří pobaltských států s kontinentální evropskou sítí. Evropská komise je i nadále odhodlána pobaltské státy v tomto směru podpořit. Důležitý milník v této souvislosti představuje studie, na níž v současné době pracují provozovatelé přenosových soustav v Litvě, Lotyšsku, Estonsku a Polsku za účasti Evropské sítě provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav (ENTSO-E). Zároveň je pro daný region rovněž vhodná doba na to, aby začal využívat svého energetického potenciálu na moři.

Skupina BEMIP na vysoké úrovni také dala nový podnět k budování propojení plynárenských sítí nezbytnému k ukončení plynové izolace tří pobaltských států a Finska. Jak propojení Polsko – Litva (GIPL), tak propojení Estonsko – Finsko (Balticconnector) získaly finanční podporu prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, podepsanou za účasti hlav států a předsedů vlád, jakož i předsedy Komise. **Nyní je zásadní zajistit neprodlené dokončení obou těchto projektů.**

EU přispěla na energetickou infrastrukturu v regionu BEMIP celkem přibližně 740 miliony EUR z Nástroje pro propojení Evropy a přibližně 430 miliony z fondu EFRR.

Další kroky a milníky:

- politická dohoda o synchronizaci a dalším postupu v roce 2018;
- dokončení klíčových projektů společného zájmu do roku 2021, zejména propojení Polsko – Litva (GIPL) a propojení Estonsko – Finsko (Balticconnector).

2.2.2 Provádění Madridské deklarace v jihozápadní Evropě

Významného pokroku bylo dosaženo rovněž ve skupině na vysoké úrovni pro propojení jihozápadní Evropy v oblasti začleňování Iberského poloostrova do vnitřního trhu s energií na evropském kontinentu. S podporou Evropské komise byl v roce 2015 uveden do provozu projekt „INELFE“, který zdvojnásobil kapacitu propojení elektroenergetických soustav mezi Španělskem a Francií, a nyní funguje s plným využitím své kapacity.

Přesto je třeba učinit pro provádění Madridské deklarace ještě více a plně začlenit Iberský poloostrov do vnitřního trhu s elektřinou a umožnit využití jeho potenciálu obnovitelných zdrojů.

Vedení v Biskajském zálivu – nové propojení elektroenergetických soustav s technologicky náročnou podmořskou částí o délce přibližně 280 km a dvěma měnícími – musí být vnímáno jako nejvyšší priorita nejen předkladateli, ale také regulačními orgány a orgány udělujícími povolení, aby bylo možno zajistit jeho včasné dokončení nejpozději do roku 2025. Tento projekt opět zdvojnásobí propojovací kapacitu mezi oběma těmito zeměmi a zvýší výměnnou

kapacitu až na 5 000 MW. Je nutno věnovat pozornost pokroku dosaženému u dvou projektů, které překračují Pyreneje a které navýší kapacitu na 8 000 MW, což umožní Iberskému poloostrovu plné využití vnitřního trhu. Mělo by pokračovat dokončování rozpracovaného projektu společného zájmu mezi Španělskem a Portugalskem, aby bylo možné uvést tyto projekty do provozu podle plánu do konce roku 2018.

Při provádění Madridské deklarace z roku 2015 bylo dosaženo také určitého pokroku s ohledem na budování východní plynové osy z Iberského poloostrova do Francie. V letech 2016 a 2017 byly provedeny přípravné práce na vypracování rozhodnutí o postupném vývoji klíčového projektu Midcat¹² včetně jeho první fáze označované jako projekt STEP¹³.

Další kroky a milníky:

- politický summit na vysoké úrovni v roce 2018, který má navázat na Madridskou deklaraci;
- konečné rozhodnutí o investicích do projektu v Biskajském zálivu počátkem roku 2018 a zahájení prací v roce 2019;
- zahájení procesu povolování obou propojení elektroenergetických soustav překračujících Pyreneje v roce 2018;
- rozhodnutí o dalších krocích projektu STEP jako první fáze projektu MIDCAT v roce 2018;
- dokončení propojení Portugalska se Španělskem v roce 2019.

2.2.3 CESEC – Energetické propojení střední a jihovýchodní Evropy

Práce pokročily také v regionu střední a jihovýchodní Evropy (CESEC), který je historicky ohrožen přerušování dodávek a stále platí vyšší ceny za zemní plyn než západní Evropa, a to navzdory zeměpisné blízkosti svého hlavního dodavatele zemního plynu.

V letech 2016 a 2017 dosáhla tato skupina na vysoké úrovni významného pokroku v oblasti prioritních plynárenských projektů CESEC, zejména v souvislosti s propojovacím vedením Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Rakousko (BRUA) a s prvními fázemi posilování bulharské distribuční soustavy. Příkladem konstruktivní regionální spolupráce je memorandum o porozumění z roku 2017 o zpětných tocích mezi Chorvatskem a Maďarskem, které umožní volný tok plynu zejména z terminálu LNG na Krku. Pro rok 2018 **je však zásadní, aby byly bez dalších průtahů realizovány zbývající tři prioritní projekty, které všechny využívají evropskou podporu**, s cílem zajistit přístup k diverzifikovaným zdrojům zemního plynu v regionu. Prioritou pro rok 2018 je tedy zajistit, aby výstavba terminálu LNG v Chorvatsku (LNG Krk), propojovacího vedení mezi Řeckem a Bulharskem a propojovacího vedení mezi Bulharskem a Srbskem byla zahájena podle stávajícího plánu. To vyžaduje průběžnou politickou podporu s cílem zabránit veškerým překážkám, které by mohly zdržet včasné dokončení těchto projektů, případně je zcela odstranit.

¹² Východní plynová osa mezi Španělskem a Francií.

¹³ South Transit East Pyrenees.

Na základě úspěchů v oblasti plynu uzavřela Komise, členské státy CESEC a smluvní strany Energetického společenství memorandum o porozumění, které rozšiřuje oblast CESEC i na trh s elektřinou a infrastrukturu, energetickou účinnost a obnovitelný rozvoj, a stanoví konkrétní opatření pro dosažení účinného, dobře propojeného trhu s elektřinou v daném regionu. Skupina na vysoké úrovni dále odsouhlasila rozšíření své geografické působnosti na celou oblast západního Balkánu.

Další kroky a milníky:

- uzavření dohody mezi předkladateli projektů v Srbsku a Bulharsku ohledně kroků realizace propojovacího vedení mezi Bulharskem a Srbskem do počátku roku 2018;
- konečné rozhodnutí o investicích do terminálu LNG Krk na jaře roku 2018;
- zahájení výstavby rumunské části koridoru Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Rakousko (BRUA) na začátku roku 2018 a propojovacího vedení Řecko – Bulharsko v červnu 2018;
- zasedání ministrů v Sofii během bulharského předsednictví EU, které bude dalším impulsem pro nové oblasti CESEC.

2.2.4 Spolupráce v oblasti energetiky v Severním moři

V roce 2016 bylo podepsáno Memorandum o porozumění týkající se severních moří, podporující integraci větrné energie na moři a posílení propojení. V roce 2017 byly zahájeny práce na regionálně optimalizované energetické soustavě na moři s co nejmenšími náklady, které vytvořily pracovní místa a růst a využily vedoucího postavení EU v průmyslu v dané oblasti.

Pro zajištění konkrétního pokroku bylo dohodnuto zaměřit se na inovativní projekty, které vytvářejí synergie mezi různými prvky energetické soustavy, zejména tak, že kombinují výrobu a dopravu energie z obnovitelných zdrojů. Veřejné i soukromé zúčastněné strany budou spolupracovat na vytvoření právního a regulačního rámce, který přispěje k rozvoji těchto projektů, a na usnadnění spolupráce a koordinace mezi tvůrci projektů. Byla identifikována čtyři seskupení, mezi něž patří například Belgie – Nizozemsko – Spojené království, German Bight a střední část Severního moře. Pro každé seskupení bude vytvořena skupina zúčastněných stran s cílem zajistit plné zapojení všech dotčených stran.

Další kroky a milníky:

- přijetí akčního plánu v oblasti infrastruktury/příbřežní elektrizační soustavy v Severním moři v roce 2018;
- zasedání ministrů v květnu/červnu 2018 s cílem posílit politický závazek v souvislosti s rychle se snižujícími náklady na mořské větrné elektrárny.

2.3 Přeorientování naší politiky infrastruktury na dlouhodobější perspektivu

Díky souboru nástrojů TEN-E a hlubší regionální spolupráci se podařilo posílit bezpečnost dodávek plynu a diverzifikaci ve zranitelnějších evropských regionech. V současné době se postavení Evropy zlepšilo díky dokončeným projektům společného zájmu v oblasti plynu,

jako je například plynovod Klaipeda-Kiemenai, který je nezbytný pro správné fungování terminálu LNG v Klaipedě (Litva).

Zvýšila se odolnost plynárenské soustavy a téměř všechny členské státy¹⁴ splňují kritérium N-1¹⁵ a již nyní mají přístup ke dvěma zdrojům plynu. V této souvislosti je třeba věnovat zvláštní pozornost situaci Bulharska a Finska. Pokud budou projekty společného zájmu prováděny podle harmonogramu, měly by mít všechny členské státy kromě Malty a Kypru do roku 2022 v zásadě přístup ke třem zdrojům plynu. **Pokud bude zajištěn nezbytný závazek členských států, předkladatelů, regulačních orgánů a zúčastněných stran, bude možné zbývající úzká místa z větší části vyřešit přibližně do roku 2020 nebo jen o málo později** vzhledem k dokončení již probíhajících projektů společného zájmu. Plynárenské projekty představují významnou součást jak z hlediska počtu, tak z hlediska dosud přidělených finančních prostředků vzhledem k tomu, že naléhavou prioritou je zlepšení energetické bezpečnosti zranitelnějších členských států a regionů. Evropa by tak měla do roku 2022/25 dosáhnout vytvoření dobře propojené plynárenské soustavy odolné vůči otřesům. V nadcházejících letech bude stále více narůstat význam projektů v oblasti elektroenergetiky pro integraci obnovitelných zdrojů energie přes hranice, a to včetně digitalizace a zdokonalování distribučních sítí.

Zajištění vhodnosti evropské elektrorozvodné sítě pro energetickou transformaci bude vyžadovat další průběžná opatření souběžně s prováděním revidovaných pravidel pro trh s elektřinou, jak navrhuje Komise v balíčku předpisů v oblasti čisté energie. Proto je třeba urychlit práce na potřebných propojovacích vedeních. Stávající nedostatečná úroveň propojení regionů, jako je například Iberský poloostrov, představuje překážku dalšího zavádění energie z obnovitelných zdrojů a další cenové konvergence. Totéž platí pro pomalý pokrok posilování interních rozvodných sítí, například mezi severním a jižním Německem. Politický závazek odstranění těchto překážek nesmí zakolísat. Obecně platí, že scénář s vysokým podílem obnovitelných zdrojů bude znamenat více než zdvojnásobení investičních potřeb v oblasti propojovacích sítí¹⁶.

Úloha elektřiny, kdy budou obnovitelné zdroje energie představovat polovinu výroby elektřiny do roku 2030, bude stále větším hybatelem dekarbonizace odvětví, v nichž až doposud převažovala fosilní paliva, jako je doprava, průmysl, topení a chlazení. Navíc je třeba se zaměřit na posílení elektroenergetických přenosových a distribučních soustav, digitalizaci a zavádění inteligentních sítí a zavádění nových infrastrukturních řešení, zejména v oblasti skladování elektřiny, a na dopad vlastní spotřeby.

Tyto výzvy se musí plně promítnout do budoucí orientace politiky EU v oblasti infrastruktury. Předpokládá se, že v letech 2019–2020 dosáhnou připravenosti další projekty v těchto oblastech, a odložené čerpání prostředků z Nástroje pro propojení Evropy tuto ambici plně

¹⁴ Kromě členských států, které mají výjimku, tj. Kypr, Lucembursko, Malta, Slovinsko a Švédsko.

¹⁵ Kritérium N-1 znamená, že síť musí být schopna odolat (dočasnému) výpadku největšího aktiva v síti.

¹⁶ European Energy Industry Investments, Study for the ITRE Committee, 2017
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595356/IPOL_STU\(2017\)595356_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595356/IPOL_STU(2017)595356_EN.pdf).

odráží. S rostoucí připraveností se očekává, že více projektů v oblasti elektřiny bude financovat rovněž Evropská investiční banka, a to i v rámci Evropského fondu pro strategické investice (EFSD). Důležitý krok v této změně orientace představuje třetí seznam projektů společného zájmu, který byl přijat společně s tímto sdělením.

Transevropské sítě v oblasti dopravy, energetiky a telekomunikací jsou sice na sobě vzájemně silně závislé a mezi jednotlivými sektory existují přirozené synergie, je však třeba je lépe využívat. Např. energetické sítě by měly rychleji přijímat výzvu digitalizace. Zastřešující prioritou ve všech odvětvích TEN (i mimo ně) je kybernetická bezpečnost, která by měla být neodmyslitelnou součástí všech investic v těchto třech odvětvích. Elektromobilita bude vyžadovat hustou síť nabíjecích stanic podél dálnic i ve městech. Velké přístavy by mohly fungovat rovněž jako servisní střediska pro operace obnovitelných zdrojů na moři.

3. Třetí seznam projektů společného zájmu je více orientován na dlouhodobější cíle EU

Třetí seznam Unie obsahuje 173 projektů společného zájmu, z toho 106 projektů v oblasti dopravy a skladování elektřiny, 4 projekty zavádění inteligentních sítí, 53 plynárenských projektů, 6 projektů v oblasti ropy a poprvé i 4 projekty přeshraničních sítí pro přepravu oxidu uhličitého. Tento seznam je přijat na základě jednomyslné podpory všech členských států, která ilustruje společnou politickou vůli.

V souladu s programem Unie v oblasti dekarbonizace se do centra zájmu politiky transevropské energetické sítě stále častěji dostává propojení elektroenergetických soustav, skladování elektřiny a projekty inteligentních sítí.

3.1 Projekty společného zájmu v oblasti elektrické energie a inteligentních sítí propojí energetickou síť, učiní ji inteligentnější a podpoří energetickou transformaci

Vybrané projekty společného zájmu umožní integraci obnovitelné energie a její přepravu na delší vzdálenosti při současném zachování vysoké úrovně zabezpečení dodávek. Mezi projekty společného zájmu je 15 projektů skladování elektřiny, většinou pomocí přečerpávacích vodních elektráren, ale některé z nich využívají i technologii stlačeného vzduchu. Lepší propojení, inteligentnější sítě a možnosti skladování zajistí větší flexibilitu a stabilitu sítě a umožní zvládnout zatížení ve špičce jak lokálně, tak mezi jednotlivými regiony.

Projekty společného zájmu v oblasti elektrické energie rovněž pomohou zbývajícím členským státům splnit cíl 10% propojení do roku 2020 nebo se k němu přiblížit, a přispějí k dosažení nového cíle propojení do roku 2030. Projekty společného zájmu v oblasti elektřiny navíc rovněž přispějí ke splnění cílů dohodnutých skupinami na vysoké úrovni, zejména:

- V regionu BEMIP umožní vybrané projekty synchronizaci elektrorozvodné sítě s elektrickou sítí EU.
- V západní Evropě umožní projekty společného zájmu v oblasti elektřiny rovněž lepší integraci Iberského poloostrova s Francií i se zbytkem Evropy, a tím usnadní další integraci obnovitelných zdrojů energie a zajistí první přímé propojení Irska s kontinentální Evropou (Celtic Link).

- V regionu CESEC posílí vybrané projekty elektrorozvodné sítě s cílem zlepšit propojení, umožnit efektivní obchodní transakce a umožnit zemím, aby využívaly svého významného potenciálu v oblasti obnovitelných zdrojů.
- V severních mořích je kladen důraz na to, aby příbřežní elektrizační soustava využívala potenciál obnovitelných zdrojů co možná nejvíce nákladově efektivním způsobem. Cílem je spojit zdroje a finance a vytvořit společnou mořskou elektrizační soustavu.

Nový seznam obsahuje 4 projekty inteligentních sítí. Projekt mezi Chorvatskem a Slovinskem bude mít za následek vyšší odolnost sítí a umožní nasazení většího množství energie z obnovitelných zdrojů a lepší reakci na změny poptávky. Projekt mezi Českou republikou a Slovenskem se zaměří na odolnost sítí od úrovně dopravy po úroveň distribuce. Cílem dvou zbývajících projektů mezi Rakouskem a Itálií a mezi Francií a Německem je řešit otázky provozu sítě v rámci scénářů větší integrace odvětví, které zahrnují např. elektrifikaci dopravy, a – jak je tomu v případě francouzsko-německého projektu – rovněž interakce s odvětvím vytápění a větší zapojení zákazníků.

3.2 Přesněji cílené projekty společného zájmu v oblasti plynu, které řeší zbývající potřeby bezpečnosti dodávek

Evropa musí zajistit včasné zavádění klíčových plynárenských projektů s cílem ukončit energetickou izolaci regionu východní části Baltského moře, zlepšit zabezpečení dodávek střední části jihovýchodní Evropy a integrovat Iberský poloostrov s evropským energetickým trhem.

To by mělo být doprovázeno efektivnějším využíváním stávající infrastruktury optimalizované na regionální úrovni a efektivnějším prosazováním právních a regulačních opatření. Kromě již stanovených priorit je nutný obezřetný přístup k novým investicím s cílem zabránit nadměrným investicím a riziku nevyužitých aktiv, které by pro spotřebitele znamenalo další zátěž. Třetí seznam projektů společného zájmu tento přístup odráží vzhledem ke sníženému počtu plynárenských projektů (ze 77 na 53).

3.3 Byly identifikovány první projekty společného zájmu v oblasti dopravy uhlíku

Do seznamu projektů společného zájmu Unie byly poprvé zahrnuty i 4 projekty v oblasti sítí pro přepravu oxidu uhličitého. Tyto projekty se nacházejí v regionu severních moří a zahrnují Belgii, Německo, Nizozemsko, Spojené království a Norsko. Jsou obzvláště důležité pro odvětví náročná na energii jako způsob dalšího snížení jejich uhlíkové stopy.

4. Naplnění cílů propojení elektroenergetických soustav na roky 2020 a 2030

4.1 Cíl propojení do roku 2020

Cíl 10% propojení elektroenergetických soustav představoval politický impuls pro další rozvoj klíčových přeshraničních projektů. Provádění projektů společného zájmu vedlo v posledních letech ke zvyšování úrovně propojení.

Tabulka č. 2: Úrovně propojení členských států v letech 2017 a 2020

Země	Úrovně propojení v roce 2017	Očekávané úrovně propojení v roce 2020 ¹⁷
AT	15 %	32 %
BE	19 %	33 %
BG	7 %	18 %
CY	0 %	0 %
CZ	19 %	23 %
DE	9 %	13 %
DK	51 %	59 %
EE	63 %	76 %
ES	6 %	6 %
FI	29 %	19 %
FR	9 %	12 %
UK	6 %	8 %
EL	11 %	15 %
HR	52 %	102 %
HU	58 %	98 %
IE ¹⁸	7 %	18 %
IT	8 %	10 %
LT	88 %	79 %
LU	109 %	185 %
LV	45 %	75 %
MT	24 %	24 %
NL	18 %	28 %
PL	4 %	8 %
PT	9 %	21 %
RO	7 %	15 %
SE	26 %	28 %
SI	84 %	132 %
SK	43 %	59 %

V současné době tohoto 10% cíle dosáhlo již 17 členských států, které využívají výhod plynoucích ze zlepšení obchodu a snížení velkoobchodních cen. Sedm dalších členských států – Bulharsko, Německo, Francie, Irsko, Itálie, Portugalsko a Rumunsko – směřuje k dosažení tohoto 10% cíle do roku 2020, kdy dokončí projekty společného zájmu, které jsou v současné době rozpracovány. Je však **zapotřebí dalšího úsilí o integraci zejména Iberského**

¹⁷ Dle posouzení desetiletého plánu rozvoje sítě a ENTSO-E Vision 2020.

¹⁸ Jelikož Spojené království z Evropské unie vystoupí, bude mít Irsko 0% úroveň propojení až do roku 2025, kdy se očekává dokončení propojovacího vedení Celtic Interconnector mezi Irskem a Francií.

poloostrova (propojovací vedení Portugalsko – Španělsko a Španělsko – Francie), jihovýchodní Evropy, jakož i Polska a Irsko (propojovací vedení Celtic Interconnection s Francií bude prvním spojením mezi Irskem a kontinentem).

4.2 Cíl propojení do roku 2030

Evropská rada připomněla závěry zasedání Evropské rady v březnu a červnu 2014, které zdůraznily potřebu zajistit plnou účast všech členských států na vnitřním trhu s energií, a v říjnu 2014 vyzvala Komisi, aby „*pravidelně předkládala Evropské radě zprávu za účelem dosažení 15% cíle do roku 2030, který navrhuje Komise*¹⁹. *Obou těchto cílů [na roky 2020 a 2030] bude dosaženo prostřednictvím provádění projektů společného zájmu*“.

Komise proto zřídila odbornou skupinu složenou z 15 předních odborníků z celé Evropy, jejímž úkolem je poskytovat poradenství ohledně dosažení 15% propojenosti a jejího uvedení do praxe do roku 2030. Skupina odborníků svou zprávu na toto téma dokončila v září²⁰.

Zpráva skupiny odborníků uznává výzvy vyplývající z rychle se měnícího energetického kontextu. Doporučuje posoudit potřebu vytvoření další propojovací kapacity s využitím různých ukazatelů a prahových hodnot, aby bylo možné diferencovaněji odrážet rozdílné energetické skutečnosti členských států a různé úlohy, které hraje propojovací vedení při podpoře dokončování vnitřního trhu s energií, umožňování integrace obnovitelných zdrojů energie a zajišťování bezpečnosti dodávek.

S ohledem na doporučení této skupiny navrhuje Komise uvést do praxe cíl 15% propojenosti prostřednictvím souboru dalších konkrétnějších prahových hodnot, které slouží jako ukazatele naléhavosti potřebného opatření a které odrážejí tři hlavní cíle evropské energetické politiky: zvýšení konkurenceschopnosti prostřednictvím integrace trhu, zajištění bezpečnosti dodávek a dosažení cílů v oblasti klimatu prostřednictvím zvýšeného využívání obnovitelných zdrojů. Členské státy, PPS/předkladatelé, regulační orgány a evropské instituce by měly podniknout kroky, pokud bude dosaženo některé z těchto tří prahových hodnot:

- Dobře fungující vnitřní trh by měl vést ke konkurenceschopným cenám elektřiny pro všechny Evropany. Členské státy by se proto měly zaměřit na **minimalizaci rozdílů ve svých cenách na velkoobchodním trhu**. Je třeba upřednostnit další propojovací vedení, pokud cenový rozdíl mezi členskými státy, regiony nebo nabídkovými zónami překročí **orientační prahovou hodnotu 2 EUR/MWh** s cílem zajistit, že všichni spotřebitelé budou mít z vnitřního trhu srovnatelný prospěch. Čím vyšší je cenový rozdíl, tím větší je potřeba naléhavých opatření.
- Každý členský stát by měl zajistit, aby bylo možno za všech podmínek splnit poptávku v době špičky prostřednictvím kombinace vnitrostátní kapacity a dovozu. Země, kde je

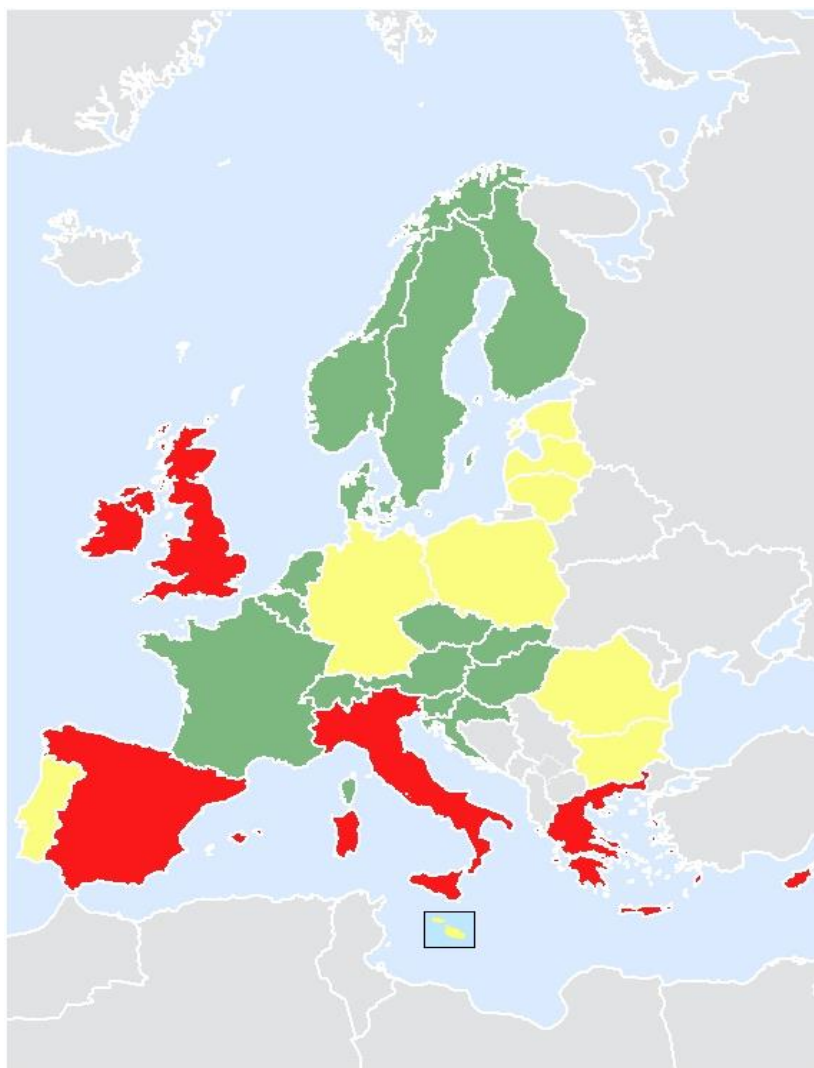
¹⁹ Viz sdělení COM(2014) 330, v němž Komise navrhla, „aby se nynější cíl 10% propojenosti zvýšil na 15 % do roku 2030, ovšem s přihlédnutím k výši nákladů a možnostem obchodní výměny v daných regionech.“

²⁰ Zpráva skupiny odborníků je k dispozici na adrese: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/projects-common-interest/electricity-interconnection-targets/expert-group-electricity-interconnection-targets>

jmenovitá přenosová kapacita propojovacích vedení nižší než 30 % jejich zatížení ve špičce, by proto měly urychleně prozkoumat možnosti dalších propojovacích vedení.

- Dalšímu zavádění obnovitelné energie by neměl bránit nedostatek vývozních kapacit. Výroba energie z obnovitelných zdrojů v jakémkoli členském státě by měla být v optimálním případě využívána v celé Evropě. Země, kde je **jmenovitá přenosová kapacita propojovacích vedení nižší než 30 % instalované kapacity energie z obnovitelných zdrojů**, by proto měly urychleně prozkoumat možnosti dalších propojovacích vedení.

Mapa uvádějící, do jaké míry splňují uvedené tři prahové hodnoty členské státy, Švýcarsko a Norsko

Zelená: splňuje všechny tři prahové hodnoty

Žlutá: splňuje dvě z těchto prahových hodnot

Červená: splňuje jednu nebo žádnou z těchto prahových hodnot

Projekty, které jsou nezbytné pro to, aby členský stát nebo region dosáhl kterékoli ze tří uvedených prahových hodnot, by měly získat náležitou prioritu, a to i v rámci postupů

stanovených v nařízení TEN-E. Realizace těchto projektů vyžaduje plnou angažovanost na obou stranách hranice a **Komise proto vyzývá členské státy, aby v duchu solidarity a spolupráce upřednostňovaly budování propojení s těmi sousedními zeměmi, které nesplňují kteroukoli z těchto prahových hodnot.**

Tyto projekty budou podrobně sledovány skupinami na vysoké úrovni zřízenými v rámci politiky transevropské energetické sítě, a na základě tohoto sledování jim bude poskytována politická podpora. Komise vyzývá síť ENTSO-E, aby každoročně měřila úrovně propojení elektroenergetických soustav a podávala o nich zprávu Komisi a agentuře ACER. Tato zpráva, která by měla zohlednit výše objasněné nové ukazatele, jejichž záměrem je dosáhnout cíle 10% a 15% propojenosti, by měla být zahrnuta do zprávy o stavu energetické unie a projednána v rámci skupin na vysoké úrovni a koordinační skupiny pro elektřinu, jakož i výročního fóra o energetické infrastruktuře v Kodani.

Komise navíc doporučuje, aby členské státy tento nový přístup a prahové hodnoty zohlednily při navrhování svých integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu v rámci navrhovaného nařízení o správě energetické unie s cílem dosáhnout 15% propojenosti. Patří sem zejména popis hlavních stávajících a plánovaných politik a opatření usnadňujících dosažení naléhavě potřebných propojení, ale také konzultace se sousedními členskými státy a dalšími členskými státy, které vyjádřily zájem o tyto prvky v kontextu regionální spolupráce. Komise tento nový přístup a prahové hodnoty zohlední rovněž při vypracovávání doporučení ohledně návrhů integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

Kromě urychleného dokončení chybějících propojení infrastruktury **má i nadále zásadní význam lepší využívání stávajících propojovacích vedení.** V této souvislosti Komise připomíná, že je důležité, aby všechny členské státy plně uplatňovaly pravidla vnitřního trhu. Komise navíc v návrzích struktury trhu jako součásti balíčku čisté energie navrhuje účinnější pravidla, která by zajistila zpřístupnění větší kapacity stávajícího propojovacího vedení, současně se zvýšením motivace provozovatelů sítí k tomu, aby reinvestovali poplatky z přetížení do nového vedení.

5. Závěr

Klíčovými podmínkami úspěšnosti energetické transformace, jakož i energetické bezpečnosti, zůstávají vedle urychleného uzavření dohody o posílení regulačního rámce, která je navrhována v balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“, i nadále rychlé pokroky v oblasti budování a modernizace potřebné fyzické infrastruktury.

Evropská unie má zavedenu výkonnou politiku v oblasti energetické infrastruktury, která již začala přinášet výsledky. Bylo sice dosaženo slibného pokroku, avšak dosud nebyla dokončena většina chybějících infrastrukturních propojení. Je proto nezbytné zachovat a urychlit angažovanost na všech úrovních – politické, technické i finanční.

Dosažení cílů propojení elektroenergetických soustav na roky 2020 a 2030 ve výši 10 % a 15 %, které byly dohodnuty na zasedání Evropské rady, je i nadále nezbytným předpokladem toho, aby Evropa mohla plně využít potenciál svých obnovitelných zdrojů energie a současně

zajistit bezpečnost dodávek a konkurenceschopnost. Sdělení z roku 2015 se týkalo nezbytnosti dobře propojených a integrovaných transevropských sítí pro úspěšné provedení energetické transformace. Toto sdělení proto navrhuje nový přístup a soubor prahových hodnot, které by nastrovaly opatření členských států, regulačních orgánů a organizátorů projektů za účelem prozkoumání a rozvoje dalších propojovacích vedení s cílem prohloubit integraci trhu, posílit bezpečnost dodávek a zajistit zavedení infrastruktury nezbytné pro podpoření cíle v oblasti energie z obnovitelných zdrojů na rok 2030.

To bude vyžadovat rovněž modernizaci našich elektrorozvodných sítí zahrnující digitalizaci a zavádění inteligentnějších sítí umožňujících inteligentní propojení jednotlivých odvětví. Právě na tuto klíčovou oblast se program TEN-E zaměří v nadcházejících letech, a třetí seznam projektů společného zájmu, který byl přijat dnešního dne, představuje důležitý krok v tomto směru.

Energetická unie a balíček „Čistá energie pro všechny Evropany“ nyní představují jednoznačný impuls pro urychlení budování klíčových energetických sítí s cílem posílit bezpečnost dodávek a usnadnit přechod na čistou energii.